AGDER fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/60228-1
Saksbehandler Mathilde Møll Arnli

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for næring, kultur og miljø	26.11.2026

Strategi for kulturarv i Agder

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Hovedutvalg for næring, kultur og miljø sender forslag til strategi for kulturarv i Agder på høring til kommuner, museer, frivillige organisasjoner.
2. Hovedutvalg for næring, kultur og miljø støtter forslaget om at strategien skal suppleres med en handlingsplan. Strategi og handlingsplan skal vedtas i inneværende valgperiode.

Vedlegg
Strategi for Kulturarv

Sammendrag

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at Agder fylkeskommune sender forslag til *Strategi for kulturarv i Agder* på høring, med høringsfrist 26.02.2027.

Formålet med strategien er å legge grunnlag for en mer samordnet og målrettet innsats for kulturarven i Agder. Strategien skal bidra til felles retning, tydelige prioriteringer og styrket samarbeid mellom offentlige, private og frivillige aktører.

I perioden frem mot endelig vedtak, skal det utarbeides en handlingsplan som skal supplere strategien. Handlingsplanen vil beskrive ressursbehov, ansvarsfordeling og aktuelle samarbeidspartnere, og vil revideres jevnlig. I høringen vil kommuner, museer og øvrige samarbeidspartnere bli invitert til å komme med innspill til tiltak og prioriteringer i handlingsplanen. Det er en målsetting at Strategi for kulturarv med tilhørende handlingsplan skal vedtas i inneværende valgperiode.

Saksopplysninger

I planstrategien Regionplan Agder 2030 ligger det en bestilling om en ny kulturarvstrategi for Agder. Denne skal erstatte følgende planer og strategier fra tidligere Aust- og Vest-Agder:

- Et godt varp – *strategi for kulturminner og kulturmiljøer* (Aust-Agder fk. 2014-2017)
- *Kulturarv 2020 – strategi for kulturminnefeltet* (Vest-Agder fk. 2017-2020)
- *Strategi for de historiske sørlandsbyene i Vest-Agder* (Vest-Agder fk. 2015)
- *Strategisk handlingsplan for museumssektoren i Vest-Agder* (Vest-Agder fk 2012-2020)
- *Strategisk handlingsplan for arkivsektoren* (Vest-Agder fk. 2012-2020)
- *Agders uthavner i verdensklasse* (felles strategi for Aust- og Vest-Agder fk. 2016-2020).

Avdeling for kulturarv gjennomførte innledende medvirkningsprosesser i 2024/2025, mens skrivearbeidet ble påbegynt våren 2025. For å få innspill til strategiens satsningsområder og prioritering av temaer, er følgende medvirkningsprosesser gjennomført:

- Workshop med de regionale museene og institusjoner med fast driftsstøtte ble gjennomført 02.05.2024,
- Workshop med Hovedutvalg for næring, kultur og miljø ble gjennomført på Froland verk 28.08.2025.
- Muntlig presentasjon for Hovedutvalg for næring, kultur og miljø ble gitt 29. mai 2026.

Strategien er deretter videreutviklet gjennom internt arbeid i avdelingen og i dialog med andre fagavdelinger i fylkeskommunen, primært avdeling for samfunn, plan og miljø.

Formålet med strategien er å legge grunnlag for en mer samordnet og målrettet innsats for kulturarven i Agder. Strategien skal bidra til felles retning, tydelige prioriteringer og styrket samarbeid mellom offentlige, private og frivillige aktører.

Arbeidet er forankret i de nasjonale bevaringsstrategiene, Meld. St. 16 (2019–2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken og UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle

kulturarven. Disse føringene legger til grunn at kulturarv skal ivaretas, brukes og utvikles som en ressurs i en bærekraftig samfunnsutvikling.

Strategien bygger på Riksantikvarens nasjonale bevaringsstrategier og følger i stor grad den samme strukturen, samtidig som den løfter fram det særpregede ved Agders kulturarv. *Den definerer tre tverrgående innsatsområder: bevaring og bruk, kunnskap* og kompetanse samt *engasjement og deltakelse*. For hvert innsatsområde er det formulert mål og delmål som skal være styrende på tvers av ulike kulturhistoriske temaer.

Videre løfter strategien fram fem tematiske satsingsområder: *kystens kulturarv*, *landbrukets kulturarv, bygder og byers kulturarv, næringers og industriers kulturarv og troens kulturarv.* Samlet belyser disse sentrale trekk ved Agders historiske utvikling og kulturhistoriske særpreg, og skal bidra til økt oppmerksomhet og målrettet innsats innenfor områdene.

Strategien er en overordnet ramme for arbeidet med kulturarv i Agder i årene som kommer. Oppfølgingen vil bli konkretisert gjennom en handlingsplan med tiltak og prosjekter som skal bidra til å nå de strategiske målene. Handlingsplanen vil beskrive ressursbehov, ansvarsfordeling og aktuelle samarbeidspartnere, og vil revideres jevnlig. I høringen vil kommuner, museer og øvrige samarbeidspartnere bli invitert til å komme med innspill til tiltak og prioriteringer i handlingsplanen. Det legges også opp til medvirkningsmøter i høringsperioden.

Det er en målsetting at Strategi for kulturarv med tilhørende handlingsplan skal vedtas i inneværende valgperiode. Før endelig vedtak av *Strategi for kulturarv i Agder*, vil det bli arbeidet videre med layout og bilder i strategien. Innspill fra høringen vil selvsagt også gjennomgås og innarbeides i strategien.

Vurderinger

Fylkeskommunedirektøren vurderer at forslag til ny strategi for kulturarv vil være et viktig styringsdokument for vern og bruk av kulturarv i årene som kommer. Strategien vil ikke bare være førende for fylkeskommunens innsats, men skal også være et godt redskap i en samordnet forvaltning. Målet er at strategien skal brukes aktivt også av kommunene, museene, frivilligheten og andre med interesse og ansvar for kulturarv. For at disse skal føle eierskap til strategien er det imidlertid viktig at det legges til rette for medvirkning og dialog. Fylkeskommunedirektøren vurderer derfor at det er klokt å sende strategien på høring og invitere til innspillsmøter med relevante aktører.

Innholdsmessig vurderer fylkeskommunedirektøren at strategien gir en interessant oversikt over Agders kulturhistorie og Agder prioriterte kulturarv. Innsatsområdene med tilhørende mål, gir føringer for hvordan det skal arbeides med de ulike temaområdene.

Strategien er overordnet. Fylkeskommunedirektøren støtter derfor forslaget om at den skal suppleres med en handlingsplan. Handlingsplanen skal inneholde forslag til konkrete satsinger og prosjekter. Denne skal legges frem sammen med strategien for endelig vedtak.

Regionplan Agder 2030

Strategi for kulturarv i Agder er forankret i Regionplan Agder 2030, som har som formål å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region. Strategien bygger opp under satsingsområder for «kultur», og belyser temaer som innebærer kompetanseheving, sosial deltakelse og bærekraftig utvikling.

Følgende mål i Regionplan Agder vurderes som særlig relevante:

- 5.3. Verdiskapingen knyttet til kystkultur, kulturarv indre bygder og trehusbyene har økt
- 5.4. Kultur, idrett og en unik kulturarv gjør Agder til en attraktiv region, som trekker et voksende antall besøkende fra inn- og utland.
- 5.6. Agder har en sterk, selvstendig og mangfoldig frivillighet.
- 5.7. Gjennom ny bruk og gjenbruk av verneverdige bygg og anlegg bidrar Agder til en bærekraftig utvikling av byer og tettsteder.

Bevaring og bærekraftig bruk er også i tråd med barn- og unges interesser, da også deres generasjon skal ha glede av å oppleve kulturarven.

Økonomiske konsekvenser

Strategi for kulturarv i Agder er ment som et overordnet dokument for forvaltningen og utviklingen av Agders kulturarv. For den tilhørende handlingsplanen kan enkelte tiltak medføre økonomiske konsekvenser. Dette vil bli avklart i det årlige arbeidet med handlingsplanen.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at Agder fylkeskommune sender forslag til *Strategi for kulturarv i Agder* på høring, og setter høringsfristen til 26.02.2027.

Kristiansand, 10.11.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør